Mutilation, being crippled or lame. -3 Incompetency. -4 Agitation, flurry, excitement. -5 Non-existence. -6 Weakness, imbecility; शक्तिवैकल्यनम्रस्य...तृणस्य च समा गतिः Ki. 11. 59.

वैकारिक *a.* (-की *f.*) 1 Relating to modification. -2 Modifying, changing; सत्त्वेन चित्तं क्षेत्रज्ञे गुणैर्वैकारिकं परे Bhāg. 7. 12. 30. -3 Modified. -4 Changeable; एवं वैकारिकीं मायामयुक्ता वस्तु चक्षते Bhāg. 10.73.11. -5 Relating to Sattva (सात्त्विक); वैकारिकस्तैजसश्च तामसश्चेत्यहं त्रिधा Bhāg. 3. 5. 30. **-कः** A class of deities; इन्द्रियाणि मनो बुद्धिः सह वैकारिकैर्नृप Bhāg. 11. 3. 15. **-Comp.** **-कालः** the time necessary for the formation of the fœtus. **-बन्धः** (in Sāṅkhya phil.) one of the three-fold forms of bondage.

वैकार्यम् Change, modification.

वैकालः Afternoon, evening.

वैकालिक *a.* (-की *f.*) **वैकालीन** *a.* (-नी *f.*) Relating to or occurring in the evening.

वैकिङ्करः = विकिङ्करः =कालः Death; Mb. 13. 62. 27.

वैकिर *a.* Percolated, trickled.

वैकुण्ठ *a.* Unassailable (दुर्धर्ष); इन्द्रो वैकुण्ठोऽपराजिता सेनेति वा अहमेतमुपास Bṛi. Up. 2. 1. 6.

वैकुण्ठः 1 An epithet of Viṣṇu; मन्दं जहास वैकुण्ठो मोहयन्निव मायया Bhāg. 1. 8. 44. -2 Of Indra. -3 Holy basil. **-ण्ठम्** 1 The heaven of Viṣṇu; ततो वैकुण्ठमगमद्भास्वरं तमसः परम् Bhāg. 10. 88. 25. -2 Talc. **-Comp.** **-चतुर्दशी** the fourteenth day of the bright half of Kārtika. **-लोकः** the world of Viṣṇu.

वैकुण्ठीय Relating to वैकुण्ठ (Viṣṇu or his heaven); वैकुण्ठीयेऽत्र कण्ठे वसतु मम मतिः कुण्ठभावं विहाय Viṣṇupāda.S.34.

वैकृत *a.* (-ती *f.*) 1 Changed. -2 Modified. -3 Relating to Sattva (सात्त्विक); Bhāg. 11. 24. 8. -3 Disfigured; यदि मन्त्राङ्गहीनोऽयं यज्ञो भवति वैकृतः Mb. 12. 272. 10. -4 Not natural. **-तम्** [विकृतस्य भावः अण्] 1 Change, alteration, modification. -2 Aversion, disgust, loathing. -3 Change in state, appearance &c., disfigurement; उड्डीयत वैकृतात् करग्रहजादस्य विकस्वरस्वरैः N. 2.5; वैकृतं त्वमिहोत्रे स लक्षयित्वा महातपाः Mb. 3. 137. 3. -4 A portent, any event foreboding evil; तत् प्रतीपपवनादि वैकृतं प्रेक्ष्य R. 11. 62. -5 Fraud, cheating (कपट); Mb. 3. 149. 15. -6 Agitation. **-तः** = अहंकारः q. v. **-Comp.** **-विवर्तः** a woeful plight, miserable condition, suffering; वैकृतविवर्तदारुणः Māl. 1. 39.

वैकृतिक *a.* (-की *f.*) 1 Changed, modified. -2 Belonging to a Vikriti q. v. (in Sāṅkhya phil.); ततः प्राकृतिकः सर्गः सप्त वैकृतिकाश्च ये Bhāg. 12. 12. 9.

वैकृत्यम् 1 Change, alteration. -2 Woeful state, miserable plight. -3 Disgust. -4 An unnatural phenomenon. -5 Deterioration.

वैक्रान्तम् A kind of gem.

वैक्लवम्, -वैक्लव्यम् 1 Confusion, agitation, bewilderment; despondency; Mb. 3. 160. 34. -2 Commotion, tumult. -3 Affliction, distress, grief; वैक्लव्यं मम तावदीदृशमिदं स्नेहादरण्यौकसः Ś. 4. 6; Ve. 5; Mk. 3; Māl. 8.

वैखरी 1 Articulate utterance, production of sound; see Malli. on Ku. 2. 17. -2 The faculty of speech; वैखरी सर्वविद्यासु प्रशस्ता Nārāyaṇapūrvatāpi. Up. 5. 8. -3 Speech in general.

वैखानस *a.* (-सी *f.*) Relating to a hermit, ascetic, monastic; वैखानसं किमनया व्रतमा प्रदानाद् व्यापाररोधि मदनस्य निषेवितव्यम् Ś. 1. 26. **-सः** An anchorite, a hermit (वानप्रस्थ); a Brāhmaṇa in the third order of his religious life; संबद्धवैखानसकन्यकानि (तपोवनानि) R. 14. 28; वैखानसेभ्यः श्रुतरामवार्तः Bk. 3. 46; Ms. 6. 21; Mb. 3. 114. 15. -3 A hermit born from the nails and hair of the god Brahman; Rām. 3. 6. 2 (com. प्रजापतेर्नखलोमजाः वैखानसाः).

वैखारक *a.* Pungent and salt.

वैगुण्यम् [विगुणस्य भावः ष्यञ्] 1 Absence of qualities or attributes. -2 Absence of good qualities, a defect, fault, an imperfection. -3 Difference of properties, diversity, contrariety. -4 Inferiority, lowness. -5 Unskilfulness.

वैग्रहिक *a.* (-की *f.*) Corporeal, bodily.

वैघटिकः A jeweller.

वैघसिक *a.* Feeding on the residue of food (a class of hermits); Mb. 14. 92. 7.

वैचक्षण्यम् Skill, cleverness, proficiency.

वैचित्त्यम् Grief, mental distraction, sorrow; व्रजति विरहे वैचित्त्यं नः प्रसीदति संनिधौ Māl. 3. 1; केचित् प्रपद्य वैचित्त्यम् Siva B. 14. 30; वैचित्त्योपचयादुच्चैरौचित्यमपचीयते 16. 34.

वैचित्रम्, वैचित्र्यम् [विचित्रस्य भावः ष्यञ्] 1 Variety, diversity. -2 Manifoldness. -3 Strangeness. -4 Strikingness; as in वाच्यवैचित्र्य K. P. 10. -5 Surprise. -6 Sorrow, despair. **-Comp.** **-वीर्यः** N. of Dhritarāṣṭra; भो भो वैचित्रवीर्य त्वं कुरूणां कीर्तिवर्धन Bhāg. 10. 49. 17.

वैजननम् The last month of pregnancy.

वैजन्यम् Solitude; परीक्ष्य वैजन्यं जनेषु निर्गतेषु Dk. 2. 8.

वैजयन्तः 1 The palace of Indra. -2 The banner of Indra. -3 A banner or flag in general; सवैजयन्तास्तु गजा गजारोहैः प्रचोदिताः Rām. 2. 89. 19. -4 A house. -5 N. of Indra.

वैजयन्तिकः A standard-bearer.

वैजयन्तिका 1 A banner, flag (fig. also); संचारिणीव देवस्य मकरकेतोर्जगद्विजयवैजयन्तिका काप्यागतवती Māl. 1. -2 A kind of necklace of pearls.